

MUHASEBE LİSANS EĞİTİMİNİN EĞİTİM SÜRECİNDE VE SÜREÇ SONRASINDA EDİNİLMESİNİN MUKAYESELİ OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ

Ramazan YANIK*

Özet

Türkiye’de muhasebe lisans eğitimi lisans eğitimi esnasında fakültelerde, lisans eğitimi sonrasında ise KPSS A kurslarında verilmektedir. Muhasebe lisans eğitiminin eğitim sürecinde fakültelerde ve eğitim süreci sonrasında KPSS A kurslarında verilmesinin değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışmada, kıyaslama faktörleri olarak başarı ve verimlilik etkenleri ile öğretim elemanları nitelikleri kullanılmıştır. Bu amaçla Türkiye’nin üç ayrı bölgesinde belirlenen KPSS A kursu öğrencilerine, tam sayım yöntemiyle anket uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre muhasebe eğitime etki eden başarı ve verimlilik faktörleri açısından önemli düzeyde farklılıklar bulunmaktadır. Ayrıca, fakülte ve KPSS A kursu faktörlerin ortalama değerleri ve standart sapma değerleri fakülte eğitiminin daha iyi düzeyde olduğu sonucunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe eğitimi, KPSS A kursu, öğretim elemanı

Comparative Evaluation of Accounting Graduate Education Training in the Graduate Process and After This Process and an Application

Abstract

Accounting graduate education is trained at the faculties during the graduate process and at the KPSS A courses after this process in Turkey. In this study that aims evaluation of the accounting graduate training at the faculties during the graduate process and then at the KPSS A courses, success and efficiency factors and lecturer’s characteristics have been used as comparative factors. For this purpose, questionnaires have been made for the KPSS A courses’ students in Turkey’s three different regions with the complete census method. According to application results, there is differences on the significant level between success and efficiency factors and lecturers’ characteristics. In addition that education factors’ means and standard deviations defined faculties’ education is better than KPSS A courses.

Key Words: Accounting education, KPSS A course, lecturer

---

* Yrd.Doç.Dr., Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, Erzurum, ramazan.yanik@atauni.edu.tr.

GİRİŞ

İnsanoğlunun varoluşundan beri var olan ve günümüzde de büyük bir öneme sahip olan eğitimle ilgili birçok tanım yapılmaktadır. Ertürk (1972) eğitimi, bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci olarak tanımlamıştır. Meydana gelen değişimin eğitim olarak kabul edilebilmesi için davranışın bilerek ve isteyerek değiştirilmesi yanında belirli bir zaman içinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Eğitim bireyin mevcut yaşamının yanı sıra gelecekteki yaşamına da katkı sağlayacaktır. Bu yaklaşımla eğitim, eğitim hizmetinden faydalanan kişilere iletişim yeteneği, işbirliği yeterliliği, öğrenme ve araştırma yeterliliği, sağlıklı yaşama yeterliliği ve üretim yeterliliği kazandırmalıdır.

Eğitim almış bir birey ana dilini iyi ve akıcı kullanmak yanında, kibar ve nazik tavırlarda bulunacak ve belirli bir işi yapabilme güç ve yeterliliğine de sahip olacaktır. Eğitim almış bir birey kendisi için önemli bir fayda sağlarken, toplumun gelişimine de katkı sağlayacaktır (Duygulu, 2004:1-3).

1980'li yıllarda ortaya çıkan küreselleşme ve teknolojik gelişmeler, ulusal sınırların kalkarak dünyanın bir köy haline gelmesine neden olmuştur. Bu gelişmeler ve artan rekabet şartları, işletmecilik alanında da önemli değişimler olmasına sebep olmuş ve işletmelerin kendi organizasyon süreçlerini bu gelişmelere paralel olarak geliştirme zorunluluğunu beraberinde getirmiştir.

Bu değişimler sonucu oluşan işgücü piyasalarındaki yeni eğilimler, uzun dönemli öğrenme zorunluluğu, kalite oluşturmaya olan bilinç ve talepteki gelişmeler işletmeler üzerinde önemli bir baskı unsuru oluşturmuştur. Eğitim öğretim kurumları, işletmelerin piyasalarda yaşanan gelişmeler ve yoğun rekabet şartları altında ihtiyaç duydukları yetenekleri inşa etmek ve bu yeteneklere odaklanarak işletmecilik alanında ihtiyaç duyulan nitelikli iş görenlerin yetiştirilmesini amaçlamaktadır (Yelkikalan ve Pazarcık; 2005:1). Dolayısıyla işletmeler gelişen rekabet ortamında güçlerini artırmak için ürün ve hizmetlerin kalitesiyle birlikte işgücü ve diğer kaynakların kalitesinin iyileştirilmesine de yönelmiştir. Diğer taraftan işletmelerin rekabet içinde oldukları piyasayı ve işletmeyle ilgili tüm çevreler hakkında en iyi şekilde ifade edecek kaliteli ve güvenilir finansal bilgiye olan ihtiyacı da artırmıştır. İşletmeler için finansal bilgiyi üreten muhasebe sistemi bu gereksinimle ön plana çıkmaktadır. Finansal bilgi üretiminde eğitilmiş, nitelikli, kaliteli işgücü ayrı bir önem kazanmış olup, bu ihtiyacı karşılayabilmek için muhasebe eğitiminin kalitesinin artırılması kaçınılmaz olmuştur (Zaif ve Ayanoğlu, 2007:115).

Muhasebe eğitimi temelde bir mesleki eğitim olup, muhasebe eğitimden beklenen, bu eğitimi alanlara mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerinin kazandırılmasıdır. Bu bilgi ve becerinin ders programlarıyla öğrencilere kazandırılması planlanmıştır. Muhasebe mesleğine ilişkin bilimsel yeterlilik, hem

ulusal hem de uluslararası standartlarla düzenlenmiş olup geliştirilmeye çalışılmaktadır. Muhasebe eğitimi veren kurumlar özellikle de üniversitelerin ilgili bölümleri muhasebe eğitim sürecinde, işletmelerin muhasebe meslek mensuplarının beklentilerini göz önüne alarak, vermekte oldukları muhasebe eğitiminin hem piyasa koşullarına uygunluğunu sağlamalı hem de eğitim kalitesinin artırılmasına çalışmalıdırlar.

Üniversiteler tarafından sağlanan Muhasebe lisans eğitiminin ardından, eğitim sürecini tamamlayan adayların mesleki uzmanlıklarının ölçülmesi ve nitelikli istihdamın sağlanması amacıyla mesleğe giriş sınavları ilgili kurumlar tarafından yürütülmektedir. 03.05.2002 tarihinde Resmi Gazete’ de yayınlanarak yürürlüğe giren “Kamu Görevlerine İlk Defa Atanacaklar İçin Yapılacak Sınavlar Hakkında Genel Yönetmelik” ile Devlet Memurluk Sınavı (DMS) ve Kamu Memurluk Sınavları (KMS) birleştirilmiştir. 2002 yılından itibaren Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) olarak isimlendirilen merkezi sınavı yürürlüğe konulmuştur. KPSS sınavı A kadroları genel olarak müfettiş, uzman, denetmen ve kontrolör yardımcılığı ile kaymakam adaylığı kadrolarından oluşmakta ve bu sınava İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme ve İktisat Fakülteleri, Siyasal Bilgiler Fakültesi ve Hukuk Fakültesi gibi fakültelerin ilgili bölümlerinin mezunları başvurabilmektedir. A kategorisinde temel soru başlığı olarak ele alınan ve kırk adet soru ile öğrenci seçiminde önemli bir faktör olan Muhasebe başlığı altında Muhasebe ve ilgili olduğu alan içerikleri ayrı bir önem kazanmıştır. (Yıldız ve Durak; 2011: 37).

Bu çalışmada muhasebe lisans eğitiminin, mesleki sınavlara hazırlık faktörü göz önüne alınarak, üniversitelerin ilgili fakülteleri tarafından lisans eğitim sürecinde ve KPSS hazırlık kursları tarafından lisans eğitim süreci sonrasında edinilmesinin mukayeseli olarak değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

I. MUHASEBE EĞİTİMİNİN ÖNEMİ VE TÜRKİYE’DEKİ DURUMU

Günümüzde ülkelerin zenginlikleri, öncelikle bilgi ve eğitilmiş insan kaynaklarının zenginliği ile ölçülmektedir. Mesleğinin gerektirdiği özelliklere sahip olmayan veya içinde yaşadığı topluma bir katkı sağlamayan bireyler, gerçek bir eğitilmiş insan sayılamayacak ve bildikleri de bir anlam ifade etmeyecektir (Duygulu; 2004). Meslek eğitiminde temel faktör, meslek eğitimi alan bireye, mesleğinin gerektirdiği bilgi ve beceriyi kazandırmanın yanı sıra, bireyi o meslekle ilgili zihinsel, duygusal ve sosyal ve ekonomik yönlerden de geliştirmektedir.

Muhasebe eğitimi, öğrencilerin işletme kararlarına yararlı bilgilerin saptanması, toplanması, işlenmesi, doğruluğunun denetlenmesi, raporlar halinde özetlenmesi ve raporlanan bilgilerin karar alma aşamalarında nasıl kullanılacağı konusunda bilgilendirilmesi ve gelişen bilgi teknolojilerinden de yararlanarak

mesleki yeteneklerinin geliştirilmesi olarak tanımlanabilir (Yıldız ve Durak; 2011: 37-38).

İşletmelerin mali açıdan temel bilgi kaynağı ve etkin bir bilgi sistemi olan muhasebe, karar alıcılara ve yöneticilere ihtiyaç duydukları finansal verileri bilgiye dönüştürmek için tasarlanan insan, süreçler ve donanım gibi kaynaklar toplamı olarak da tanımlanabilmektedir. Son zamanlarda yaşanan gelişmeler muhasebe bilgi sisteminin önemini daha da artırmıştır. Özellikle Enron olayı ve bu olayın yansımaları işletme yönetiminden, muhasebeye, denetime, raporlamaya ve muhasebe standartlarına kadar birçok alanı çarpan etkisi sebebiyle, kalitenin artırılması açısından olumlu olarak etkilemiştir (Zaif ve Ayanoğlu; 2007:116). Özellikle yirminci yüzyılda dünyada yaşanan finansal krizlerin etkisiyle, farklı görev alanları bulunan ancak daha çok düzenleme, denetleme ve gözetim faaliyetini sürdüren kuruluşların, muhasebenin üretmiş olduğu bilgilere ve ilişkili alanlara yönelik farklı beklentileri oluşmuştur. Finansal piyasaların gelişmesi ile farklı finansal araçların kullanılmaya başlaması ve muhasebe bilgisini ilgilendiren alanlarda yapılan düzenlemeler, muhasebe eğitimi üzerinde de etkisini göstermiş ve bu alanlardaki gelişmelere paralel değişimin yaşanması kaçınılmaz olmuştur. Ayrıca vergilendirme ile ilgili yapılan düzenlemeler ve bu alandaki değişimler de muhasebe eğitimi üzerinde etkili olmuştur.

Türkiye’de uygulanan muhasebe eğitimi doğrudan herhangi bir ülkeden transfer edilmiş olmamasına rağmen, yakın tarihe kadar Fransa, Almanya ve Amerika gibi gelişmiş ülkelerden önemli ölçüde etkilendiği görülmektedir. Ülkemizin muhasebeyi ilgilendiren, siyasi ve ekonomik alandaki birçok uluslararası oluşumun içinde bulunması nedeniyle ve özellikle Avrupa Birliği üyelik sürecinin hızlanması ile etkisi artan uluslararası gelişmeler, muhasebe eğitimi üzerinde de etkili olmuştur. Bu dönemde IFAC (Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu), FEE (Avrupa Muhasebeciler Federasyonu) ve IASB (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu) gibi kuruluşlarla olan ilişkiler, mevcut muhasebe eğitiminin durumu üzerinde ve gelecekteki durumun planlanması sürecinde etkili olmuştur (Ünal ve Doğanay; 2009: 117-119).

Türkiye’de muhasebe eğitimi üniversite eğitimi öncesinde, Milli Eğitim Bakanlığı’nın, meslek lisesi olarak ifade edilen mesleki eğitim kuruluşları tarafından verilmektedir. Yüksek eğitim kurumlarında ise ön lisans düzeyinde Meslek Yüksekokullarında, lisans düzeyinde ise fakültelerde muhasebe eğitimi verilmektedir. Ön lisans düzeyinde verilen eğitimlerin temel amacı, piyasanın ihtiyaç duyduğu ara eleman olarak da ifade edilen muhasebe meslek elemanlarını yetiştirmektir. Lisans düzeyinde verilen eğitimin temel amacı ise muhasebe mesleğini ifa edecek ve serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavir gibi unvanları kullanarak faaliyet gösterecek elemanlar yetiştirmektir. Türkiye’de lisans seviyesindeki muhasebe eğitimi, üniversitelerin İktisadi ve İdari

Bilimler, İşletme, İktisat, Siyasi Bilgiler gibi fakültelerinin ilgili bölümlerinde yapılmaktadır (Yıldız ve Durak; 2011: 38).

Bu fakültelerin ilgili bölümlerin de müfredatlar, Genel Muhasebe (Finansal Muhasebe), Dönem sonu Muhasebe İşlemleri, Envanter ve Bilânço, Şirketler Muhasebesi, Maliyet Muhasebesi, Bilgisayarlı Muhasebe, Banka Muhasebesi, Denetim ve Finansal Yönetim derslerini içermektedir. Lisans mezunu olan bir kişinin serbest muhasebeci ve mali müşavir olabilmesi için Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB) tarafından yapılan staja başlama sınavından başarılı olması ve birlik tarafından kurulan Temel Eğitim ve Staj Merkezinin eğitim programını tamamlayıp başarılı olması gerekir. Üniversitelerde ön lisans ve lisans eğitimi yanında, yüksek lisans ve doktora olarak lisansüstü eğitimi de verilmektedir. Bu eğitimlerde muhasebe dersleri “İşletme” ve “Muhasebe ve Finansman” anabilim dalları bünyesinde verilmekte ve öğrencilerin için daha özgün ve güncel konuları kapsayan dersler seçilmekte ve öğrencilerin muhasebe ve finans dalında uzman seviyesinde eğitim almaları sağlanmaktadır. Lisansüstü seviyede verilen dersler ileri düzey konuları kapsamakta olup uygulamadaki temel bilgiler yerine daha yüksek seviyede akademik bilgilere dayanmaktadır (Kutlu; 2010: 235).

Muhasebe, finans ve bunlara ilişkin konularda verilen eğitim, öğrencilere zorunlu teorik ve teknik muhasebe bilgisi, entelektüel beceriler, mesleki değer ve etik konularına ilişkin bilgiler kazandırmakta fakat mevcut durumuyla günümüz muhasebe eğitimi, uzmanlık bilgisini sağlamaktan oldukça uzak görünmektedir. Bunun temel nedeni, muhasebe eğitiminin temelini teşkil ediyor olan verilen dersler, derslerin içerikleri, ders verme şekli, ders verme araçları, donanımı ve ortamı, ders alan öğrenciler ve dersleri veren öğretim elemanları ile verilen bilgilerin uygulanmasının, günümüzde ortaya çıkan bilgi gereksinimlerinden uzak olması gibi etkenlerdir (Yıldız ve Durak; 2011: 38). Bunun yanında ülkemizde yapılan çalışmalarda ortaya çıkan diğer bir sorun ise üniversitelerde verilmekte olan muhasebe eğitimini kapsayan ders ve ders içeriklerinin oluşturulması süreçlerinde, işletmelerin istihdam etmeyi planladıkları muhasebe elemanlarının sahip olmalarını istedikleri nitelikler hakkında üniversitelerden somut taleplerde bulunmamaları olarak ifade edilmektedir. Diğer bir ifadeyle muhasebe eğitim konusunda üniversite ve sanayi arasında istenilen düzeyde bir işbirliği bulunmaması muhasebe eğitimini etkileyen önemli bir sorun olarak görülmektedir (Çürük ve Doğan; 2002: 108).

II. FAKÜLTELERDE VE KPSS A KURSLARINDA MUHASEBE EĞİTİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Bu çalışmada fakülteler ve KPSS A kursları tarafından sunulan muhasebe eğitimini etkileyen faktörler iki ana başlıkta ele alınmaktadır. Bu başlıklardan

birincisi başarı ve verimlilik etkenleri, ikinci başlık ise öğretim elemanlarının niteliklerinden oluşmaktadır.

A. BAŞARI VE VERİMLİLİK ETKENLERİ

Bu kısımda ele alınan etkenler, muhasebe lisans eğitiminden beklenen başarı ve eğitimin verimliliği esas alınarak tespit edilmiştir. Başarı ve verimlilik etkenleri fakülteler ve KPSS A kursları için aşağıdaki başlıklarda ifade edilen açılardan farklılıklar ve benzerlikler içerdiği görülmektedir.

1.Ders İçerikleri

Fakültelerde Muhasebe derslerine ilişkin müfredat bilgileri işletmelerde gerçekleşen tüm mali işlemlerinin muhasebe kayıtlarını yapabilme yeteneğini kazandırma amacıyla hazırlanmaktadır. Teorik ve uygulamalı kredilerden oluşan muhasebe derslerinin diğer alan derslerine katkıları da göz önüne alınarak müfredatların kapsamı belirlenmiştir (<http://eobs.atauni.edu.tr/Courses/ Course.aspx?Course=fkCGmKzdx|M=>)

Fakültelerde Genel Muhasebe, Maliyet Muhasebesi, Finansal Yönetim gibi temel derslerin yanı sıra Şirketler Muhasebesi, Banka Muhasebesi, gibi ihtisas dersleri de müfredatlarda yer almaktadır. KPSS A kurslarında lisans eğitim sürecine paralel şekilde yürütülen Muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken, Tablo 1’ de görülen KPSS A sınavlarındaki soru dağılımının dikkate alındığı görülmektedir.

Tablo 1. KPSS A Sınavları Muhasebe Soruları Konu Dağılımı

Dersler	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Genel Muhasebe	28	28	30	28	29	25	28	29	26
Şirketler Muhasebesi	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Maliyet Muhasebesi	1	2	-	1	-	2	1	2	2
Mali Analiz- Ticari Aritmetik	10	10	10	11	10	11	9	8	10
Muhasebe Standartları	-	-	-	-	1	2	2	1	1
Banka Muhasebesi	-	-	-	-	-	-	-	-	1

Kaynak. <http://www.kpsskitabi.com>

Aynı şekilde soru dağılımı göz önüne alınarak Tablo 2’de yer aldığı şekilde ihtisas muhasebesi derslerine KPSS A kursu müfredatlarında çok düşük oranda yer verildiği görülmektedir.

Tablo 2. KPSS A Sınavlarında Muhasebe Branşı Sorularının Derslere Göre Dağılımı

DERSLER	KONULAR	TESTTEKİ AĞIRLIĞI	SORU SAYISI
Muhasebe		%100	40
	Genel Muhasebe	%70	28
	Mali Tablolar analizi	%15	6
	Ticari Aritmetik	%10	4
	İhtisas Muhasebesi	%5	2
Toplam		%100	40

Kaynak. <http://www.kpsskitabi.com>

23 Nisan 2013 tarihinde ÖSYM tarafından yapılan yeni düzenleme ile Genel Muhasebe'nin soru dağılımı % 65'e düşürülmüş İhtisas Muhasebesi derslerinin Soru dağılımı %10'a yükseltilmiştir.

2. Öğrenci Sayısı

Fakültelerde temel muhasebe dersleri genellikle lisans öğretiminin ilk senesinde okutulmakta olup, öğrenci sayısı 100 ile 150 öğrenci arasında değişmektedir. İhtisas muhasebesi derslerindeki öğrenci sayısı ise 90 ile 110 arasında değişmektedir.

KPSS A kurslarında muhasebe derslerinde öğrenci sayısı 20 ile 40 kişi arasında değişmektedir. (<http://www.ihtiyacakademi.com/kurslarimiz/kpss-a-kurslari/krs02/ankara-karanfil/kurs-programlari>)

3.Sınav ve Değerlendirme Sistemi

Fakültelerde sınav ve değerlendirmeler muhasebe eğitimi veren öğretim üyeleri tarafından açık uçlu, klasik ve test sorularından tercihe bağlı olarak belirlenmektedir. Sınav değerlendirmeleri sınavın hazırlandığı öğretim üyesi tarafından yapılmaktadır.

KPSS A kurslarında deneme sınavları yapılmakla birlikte, ders veren öğretim kadrosunun KPSS sınavlarında soru sorma hakları bulunmamaktadır. Bu açıdan sınav sonuçlarının eğitim kadrosu tarafından yapılmaması sınavların objektifliğini yansıtmaktadır.

4. Dersliklerin Fiziki Durumu

Fakültelerde muhasebe eğitimi için belirlenmiş fiziki imkanlar kamu desteğine bağlı dizayn edilmiştir. Yazı tahtası, bilgisayar, elektronik aygıtlar, ses sistemi derslikler ve birimlerde aynı şekilde sağlanamamaktadır.

Özel sektör niteliği taşıyan KPSS kurslarında, daha düşük sayıda öğrenci sayısına hitap eden derslikler, müşteri memnuniyeti ilkesine uygun olarak teknolojik ve fiziki donanımların daha etkili ve tüm dersliklere eşit şekilde dağıtılmış olduğu bir şekilde dizayn edilmiştir.

5. Eğitim Peryot ve Eğitim Zamanlaması

Fakültelerde muhasebe dersleri bahar ve güz yarıyıllarına dağıtılmak suretiyle temel ya da ihtisas muhasebesi dersleri 14 haftadan oluşan, vize ve final sınavlarının da aynı periyotta yapıldığı bir sürede anlatılmaktadır. Derslerin zamanlaması eğitimin ilk yılı ile son yılı arasında her hangi bir eğitim döneminde belirlenebilmektedir.

KPSS A kurslarında muhasebe dersleri toplam 75 saat olmak üzere 2 veya 3 aylık bir dönemde fakültede eğitimine nispeten yoğunlaştırılmış bir tempoda tamamlanmaktadır. (<http://www.ihtiyacakademi.com/kurslarimiz/kpss-a-kurslari/krs02/ankara-karanfil/kurs-programlari>)

6. Eğitime İlişkin Dokümanlar

Fakültelerde öğretim elemanları tarafından tespit edilen kitap ve dokümanlar öğrenciler tarafından temin edilmektedir. Fakülte yönetimlerinin bu materyallerin sağlanması konusunda herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Eğitim sisteminin kurumsal yapısı göz önünde bulundurulduğunda, materyallerin klasik ve açık uçlu sınav sistemine uygun bir şekilde belirlendiği görülmektedir.

KPSS A kursları sınav içeriklerini de dikkate alarak, muhasebe ders dokümanlarını yazılı, görsel vb. şekillerde hazırlatarak öğrencilere temin edilmesini taahhüt etmektedir. Bu bağlamda dersi okutan öğretim elemanı ve kurs yönetimi tarafından koordineli bir şekilde belirlenen ders materyalleri, kurs yönetimi tarafından öğrencilere sağlanmaktadır.

7. Eğitim Maliyeti

Fakültelerde muhasebe eğitimi birinci öğretim öğrencileri için ücretsiz iken, ikinci öğretim öğrencileri için dönemde ödenen harç bedelinin ders sayısına düşen payı kadar olmaktadır. Bunun yanı sıra ikamet ettiği şehirden başka bir şehirde öğrenim gören öğrencilerin barınma masrafları göz önüne alınabilmektedir.

KPSS A kursları muhasebe ile birlikte diğer branşlarda sunduğu eğitim hizmeti karşılığında ortalama 2.000 TL maliyet içermekte olup, bu maliyetin muhasebe eğitimine düşen payı branş sayısına göre 500 TL, ders saati hesabına göre ise 400 TL tutarındadır.

8. Eğitim Sürecinde Sosyal Etkinliklere Yer Verilmesi

Fakültelerde eğitim hizmetlerinin sunulması yanı sıra, öğrenci kulüpleri vb. sosyal gruplar aracılığıyla kamu otoritesinin sosyal faaliyetlere desteği görünür bir şekilde fark edilmektedir.

KPSS A kursları aracılığıyla sağlanan sosyal faaliyetler daha da çeşitli olabilmekte fakat her bir sosyal faaliyetin öğrencilere bir maliyet getirdiği de görülmektedir.

B. ÖĞRETİM ELEMANLARININ NİTELİKLERİ

Bu çalışmada öğretim elemanları niteliklerinin eğitim değerlendirilmesine konu yapılmasında Atatürk Üniversitesi Bologna Ders Bilgi Paketi Öğrenci Anketlerinde yer alan Öğretim Elemanı Değerlendirme formları esas alınmıştır. Öğretim elemanları değerlendirme kriterleri aşağıdaki alt başlıklardan oluşmaktadır. (http://eobs.atauni.edu.tr/equipment/Ogrenci_anketi_2013.pdf)

1. Öğretim Elemanının Ders Anlatımı

Öğretim elemanlarının ders anlatımının öğrenci tarafından takdir ve beğeni ile karşılanması bu kriterde cevabı aranan soru olmaktadır. Fakülteler ve KPSS A kursları açısından beklentiler ve öğrenci memnuniyetleri benzer sonuçlar göstermekte olup; fakültelerde memnuniyetsizlik ifade edilen öğretim elemanları açısından olumsuz bir durumla karşılaşma söz konusu olmamakta, KPSS A kurslarında ise öğretim elemanının tekrar görevlendirilmemesi sonucunu beraberinde getirmektedir.

2. Öğretim Elemanının Sorulara Cevap Verme Yetkinliği

Bu kriter öğretim elemanlarının kendilerine yöneltilen soruları zamanında, açık ve anlaşılabilir bir şekilde ifade edebilme yeteneğini vurgulamaktadır.

3. Öğretim Elemanının Derste Farklı Düşünce ve Yorumlara Yer Vermesi ve Derse Katılımı Özendirme

Bu kriter gere göre öğretim elemanının derse ilişkin öğretileri farklı şekillerde algılayan ve değişik yorumları seslendiren öğrencileri anlayışla karşılaması ve özenle yönlendirmesi eğitimden beklenen verimi arttıracaktır.

4. Öğretim Elemanının Derse Hazırlıklı Gelmesi

Dersle ilgili uygulama örneklerinin öğretim elemanı tarafından hazırlanması ve güncel bilgilerle ders içeriklerinin zenginleştirilmesi, derse ilgi ve alakanın artması yönünde girişimlerde bulunulması bu kriter kapsamında değerlendirilmektedir.

5. Ders Süresinin Etkin Kullanılması

Fakültelerde ders süreleri 50 dakika olup, bir oturumluk muhasebe dersi 100 (2*50) dakikayı geçmeyecek şekilde ders programları düzenlenmektedir. Resmi tatil nedeniyle yapılamayan derslerin süreleri eğitim süresinden eksiltilmektedir.

KPSS A kurslarında bir ders saati 40 dakika olup, bir oturumluk ders 160(4*40) dakikaya ulaşabilmektedir. Resmi tatil ve benzeri nedenlerle yapılamayan dersler kesinlikle telafi edilmektedir.

6. Öğretim Elemanının Sınıf İçi Hâkimiyeti

Fakültelerde ders hakimiyeti konusunda yasal yaptırım müracaatı yapmakla yetkili öğretim görevlilerinin herhangi bir sıkıntı yaşamadığı, sıkıntı yaşanması durumunda yasal yaptırımların devreye girdiği görülmektedir.

KPSS A kurslarında sınıf içi hakimiyeti sınav motivasyonu ile sağlamak eğitim kadrosunun yeteneği ile doğru orantılı olarak kendisini göstermektedir.

7. Öğretim Elemanının Derslere Düzenli ve Zamanında Gelmesi

Öğretim elemanlarının derslere öğrencilere duyurulan saat ve mekanda başlaması ve öngörülen ders bitim saatinde dersten ayrılmasıdır.

8. Öğretim Elemanının Öğrencilerle İletişimi

Fakültelerde öğretim elemanı- öğrenci iletişimi daha formal bir yapıya sahipken, özel sektör anlayışına da bağlı olarak KPSS A kurslarında ilave dersler ve soru çözüm saatleri aracılığıyla daha etkin ve sıkı bir iletişim göze çarpmaktadır.

9. Öğretim Elemanlarına Ders Saati Dışında Erişilebilirlik ve Öğrenciye Ayırdığı Zamanın Yeterliliği

Ders saatleri dışında eğitim destekleyici faaliyetlere öğretim elemanının zaman ayırabilmesi ve bu zamanın öğrenci taleplerinin karşılıyor olması bu kriterin esasını oluşturmaktadır.

III. MUHASEBE LİSANS EĞİTİMİNİN MUKAYESELİ DEĞERLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN ARAŞTIRMA

A. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de Kamu sektörü olarak üniversiteler tarafından ve özel sektör olarak KPSS A kursları tarafından verilen muhasebe lisans eğitiminin, başarı ve verimlilik etkenleri ile öğretim elemanı nitelikleri açısından mukayeseli olarak değerlendirilmesidir.

B. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLARI

Araştırmanın kapsamı içerik bakımından, muhasebe eğitimi etkileyen başarı ve verimlilik etkenleri ile öğretim elemanının niteliklerinden oluşmaktadır. Muhasebe lisans eğitiminin kamu sektörü açısından sağlanması üniversiteler, özel sektör tarafından sağlanması ise KPSS A kursları ile sağlanmıştır.

Araştırma anketinin yöneltildiği öğrenciler hem üniversitelerden muhasebe eğitimi almış, hem de KPSS A kurslarından eş zamanlı veya müteakip şekilde eğitim almış bireylerden oluşmaktadır. Araştırmanın sağlıklı sonuçlar sunması açısından, cevaplayıcılara zaman kısıtı uygulanmamıştır.

C. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

1. Araştırmanın Metodu

Araştırmada, Türkiye'den üç bölge belirlenerek anketin bu bölgelerde yer alan ve ulusal bazda eğitim hizmeti sunan KPSS kurslarındaki öğrencilere dağıtılması planlanmıştır. Bu bölgeler İstanbul, Ankara, Erzurum-Erzincan bölgeleridir. 2012-2013 KPSS A kadro sınavlarına hazırlanan ve Muhasebe dersini alan ilgili bölgelerdeki kurs öğrencilerine tam sayım örnekleme metodu ile anket uygulanmıştır.

Öğrenciler tarafından cevaplandırılan anketlerin hatalı ve eksik doldurulanları ayrıldıktan sonra analize uygun anket sayısı 302 olarak belirlenmiştir. Verilerin analizi için SPSS programı kullanılmıştır.

2. Veri Toplama Yöntem ve Aracı

Anketlerin uygulaması aşamasında ilgili bölgelerde belirlenen kurs şubeleri bizzat ziyaret edilerek dağıtılmış ve yine bizzat elden anketler toplanarak değerlendirmeye hazır hale getirilmiştir.

Anketlere ilişkin ilk aşama güvenilirlik analizleri yapılmış olup, fakülte eğitimi ve KPSS A kursları için her iki faktör grubu açısından ayrı ayrı belirlenen güvenilirlik analizi bilgileri Tablo 3.'te yer aldığı şekildedir.

Tablo 3. Güvenilirlik Analizi Bilgileri

	Cronbach's Alpha	Soru Sayısı
Fakülte Eğitimi Başarı ve Verimlilik Etkenleri	0,779	8
Fakülte Eğitimi Öğretim Elemanları Nitelikleri	0,908	9
KPSS A Kursu Başarı ve Verimlilik Etkenleri	0,875	8
KPSS A Kursu Öğretim Elemanları Nitelikleri	0,927	9

Anket soruları, Fakülte ve KPSS A kursu eğitimlerinin, başarı ve verimlilik etkenleri ile Öğretim Elemanı niteliklerine göre mukayesesini sağlayacak şekilde 1: Çok iyi ve 5: Çok kötü olmak üzere likert ölçeğine göre hazırlanmıştır.

3. Araştırmanın Bulguları

a. Araştırma örneğinin demografik bilgileri

Araştırma anketini cevaplayan KPSS A kurs öğrencilerinin Bölgeler, Cinsiyet ve Eğitim durumlarına ilişkin demografik bilgileri aşağıdaki tablolarda görüldüğü gibidir.

Tablo 4. Bölgelere Göre Demografik Bilgiler

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
Ankara	69	22,8	22,8	22,8
Erzurum-Erzincan	131	43,4	43,4	66,2
İstanbul	102	33,8	33,8	100,0
Toplam	302	100,0	100,0	

Tablo 5. Cinsiyete Göre Demografik Bilgiler

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
ERKEK	144	47,7	47,7	47,7
BAYAN	158	52,3	53,0	100,0
Toplam	302	100,0	100,0	

Tablo 6. Eğitim Düzeyine Göre Demografik Bilgiler

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Toplam Yüzde
MASTER	66	21,9	21,9	21,9
DOKTORA	86	28,5	28,5	50,3
Lisans	150	49,7	49,7	100,0
Toplam	302	100,0	100,0	

b. Lisans eğitiminin değerlendirme faktörlerinin ortalama ve standart sapma değerleri

Lisans eğitim sürecinin başarı ve verimlilik etkenleri faktörü ve öğretim elemanları nitelikleri faktörü başlıklarına göre aritmetik ortalama ve standart sapma bilgileri Tablo 7.' de gösterilmektedir.

Tablo 7. Değerlendirme Faktörlerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Aritmetik Ortalama	Anakütle	Standart Sapma	Standart Hata
1* Fakülte	2,7922	302	0,64500	0,03712
1* KPSS Kursu	2,6106	302	0,75277	0,04332
2** Fakülte	2,5067	302	0,79113	0,04552
2** KPSS Kursu	2,1749	302	0,76552	0,04405

* Başarı ve Verimlilik Etkenleri

** Öğretim Elemanı Nitelikleri

Tablo 7.' den görüldüğü gibi, hem başarı ve verimlilik etkenleri faktörü hem de Öğretim elemanlarının nitelikleri faktörü açısından fakültede alınan eğitim KPSS A kursu eğitimi ortalamalarından daha iyi görünmektedir. Başarı ve verimlilik etkenleri aritmetik ortalama değeri fakültelerde 2,7922 iken, KPSS A kurslarında bu değer 2,6106 olarak görülmektedir. Öğretim elemanlarının niteliklerine ilişkin aritmetik ortalama değeri Fakültelerde 2,5067 iken, KPSS A kurslarında aritmetik ortalama değeri 2,1749 olarak tespit edilmiştir.

c. Lisans eğitiminin değerlendirme faktörlerinin farklılık testi sonuçları

Lisans eğitim sürecinin başarı ve verimlilik etkenleri faktörü ve öğretim elemanları nitelikleri faktörü başlıklarına göre yapılan Çiftli Karşılaştırma Korelasyonları Tablo 8.'de ve Bağımlı İki Örnek t testi sonuçları Tablo 9.' da gösterilmektedir.

Tablo 8. Çiftli Karşılaştırma Korelasyonları

		Anakütle	Korelasyon	p
1	Fakülte ve KPSS A Kursu Başarı ve verimlilik etkenleri	302	0,334	0,000
2	Fakülte ve KPSS A Kursu Öğretim Elemanları Nitelikleri	302	0,251	0,000

Tablo 9. Çiftli Bağımlı t Testi Sonuçları

	İkili Farklılıklar					t	Serbestlik Derecesi	p	
	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	95% Güven Seviyesi Farklılık Düzeyleri					
				En düşük	En yüksek				
1	Fakülte ve KPSS A Kursu Başarı ve verimlilik etkenleri	0,18153	0,81149	0,04670	0,08964	0,27342	3,887	301	0,00
2	Fakülte ve KPSS A Kursu Öğretim Elemanı Nitelikleri	0,33173	0,95282	0,05483	0,22383	0,43963	6,050	301	0,00

İkili Bağımlı t testi sonucuna göre, $p < 0.001$ olduğu için her iki eğitim faktörü açısından çok güçlü bir farklılıktan söz edilebilir.

SONUÇ

Araştırma sonuçları, Lisans düzeyi muhasebe eğitiminin verilmesinde fakültelerle KPSS A kursları arasında başarı ve verimlilik etkenleri ile öğretim elemanı nitelikleri faktörleri açısından önemli düzeyde farklılıklar bulunduğunu göstermektedir.

Aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri göz önünde bulundurulduğunda fakültelere ilişkin ortalama değerler daha yüksek olarak görülmekte, fakültelerde verilen muhasebe lisans eğitiminin her iki faktör açısından da KPSS A kurslarında verilen eğitimden daha iyi olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

- ÇÜRÜK, T. ve DOĞAN, Z. (2002), *Muhasebe Ders ve İçeriklerinin Verilme düzeyleri Konusunda İşletmelerin üniversitelerden Taleplerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma*, D.E.Ü. İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt: 17, Sayı 1, s. 107-126.
- DUYGULU, Ercan., *Eğitimin Çalışma Yaşamında Ve Kariyer Üzerindeki Rolü, İş,güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, Yıl: 2004/ Cilt: 6 Sayı: 1 Sıra: 2 / No: 181
- KUTLU, H. A. (2010), *Muhasebe Eğitiminin, Nitelikli İşgücü Yetiştirme Açısından Değerlendirilmesi*, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı: 46, s. 232-246.
- ÜNAL, O. ve DOĞANAY, M., *Lisans Düzeyindeki Muhasebe Eğitiminin Etkinliği: Sayıştay Özelinde Ampirik Bir Çalışma*, Sayıştay Dergisi, Yıl: 2009, Sayı: 74-75, s. 117-138.
- YELKİKALKAN N. ve PAZARCIK, Yener., *İşletme Eğitiminde Global Perspektif: Çomü Biga İ.İ.B.F. Örneği*, Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi Sayı:2 Cilt:5 / Aralık 2005, s.115-136
- YILDIZ, F. ve DURAK, Gökhan, *Üniversitelerde Verilen Muhasebe Eğitiminin Kırklareli Yöresi'nde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Beklentilerini Karşılama Düzeyinin İncelenmesi*, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ocak-2011. 37-47
- ZAFİF, F. ve AYANOĞLU Yıldız, *Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye'de Bir İnceleme*, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 9/1 (2007). 115- 136
- <http://eobs.atauni.edu.tr/Courses/Course.aspx?Course=fkCGmKzdx|M=>, Erişim tarihi: 15.01.2013
- <http://www.kpsshocasi.com/wp-content/uploads/2012/04/Muhasebe-soru-dagilimi.jpg>, Erişim tarihi: 12.02.2013
- <http://www.kpsskitabi.com/Kpss/23132-KPSS-A-Grubu-Muhasebe-Konu-Anlatimli-2013-kitabi.aspx> , Erişim tarihi: 5.02.2013
- <http://www.ihtiyacademi.com/kurslarimiz/kpss-a-kurslari/krs02/ankara-karanfil/kurs-programlari>, Erişim tarihi: 10.02.2013